

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
& ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (Κ.Α.Π)

Αύγουστος 2007

Όπως είναι γνωστό, προκειμένου να αξιολογηθεί η επίδραση της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π) και τα γενικότερα νέα δεδομένα στον αγροτικό τομέα, με απόφαση της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων καταρτίστηκαν 13 περιφερειακές μελέτες, μία για κάθε διοικητική περιφέρεια της χώρας από αναδόχους σύνταξης που επελέγησαν μετά από διενέργεια Διεθνών Δημόσιων Διαγωνισμών.

Κάθε ανάδοχος έπρεπε αφενός να καταγράψει την υφιστάμενη κατάσταση σε όλους τους νομούς της κάθε περιφέρειας και αφετέρου να ολοκληρώσει τη διαβούλευση με τους συλλογικούς φορείς (αυτοδιοικητικούς, συνεταιριστικές οργανώσεις, επιμελητήρια, κ.λπ.) και να ενσωματώσει τις θετικές προτάσεις, παρατηρήσεις, επισημάνσεις τους, αξιοποιώντας παράλληλα τα δεδομένα της περιοχής, της επιστημονικής έρευνας καθώς και τις οδηγίες των αρμόδιων Διευθύνσεων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων στο τελικό παραδοτέο κείμενο της μελέτης.

Παρακάτω παραθέτουμε για ενημέρωση κάθε ενδιαφερομένου τις κυριότερες από τις προτεινόμενες στη μελέτη προτάσεις και αναγκαίες παρεμβάσεις για τον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα καθώς και την επίδραση τους στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον.

ΣΤΟΧΟΙ & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Ως Κεντρικός Στόχος της Στρατηγικής αναδιάρθρωσης τίθεται:

Ο καθορισμός των παραγόντων εκείνων που ευνοούν την ανάπτυξη μιας ποιοτικά προσανατολισμένης, με υψηλή προστιθέμενη αξία και αναγνωρισιμότητα αγροτική οικονομία που θα εξασφαλίζει ικανοποιητικά εισοδήματα στους απασχολούμενους σε αυτήν, θα είναι ανταγωνιστική στο νέο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, θα βελτιώνει την ποιότητα ζωής στην ύπαιθρο και θα συμβάλλει στην διατήρηση και βελτίωση του περιβάλλοντος.

Για την επίτευξη του κεντρικού στόχου απαιτείται ο καθορισμός των επιμέρους στρατηγικών και τακτικών στόχων οι οποίοι παρουσιάζονται κατωτέρω:

❖ Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα

- *Βελτιστοποίηση και εκσυγχρονισμός της παραγωγικής διαδικασίας των υψηλής ποιότητας παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας*
- *Μείωση του κόστους παραγωγής και διάθεσης μέσω:*
 - Του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των αγροτικών επιχειρήσεων
 - Της εφαρμογής μεθόδων παραγωγής χαμηλού κόστους
 - Της αφομοίωσης καινοτομιών
 - Του περιορισμού υπερβολικής χρήσης εισροών (π.χ. φυτοπροστατευτικών και άλλων χημικών εισροών)
 - Της αύξησης του μέσου μεγέθους των επιχειρηματικών μονάδων ολόκληρης της αλυσίδας παραγωγής.
- *Βελτίωση και διατήρηση της ποιότητας, της υγιεινής και της ασφάλειας της παραγωγής μέσω:*
 - Της προώθησης ορθών γεωργικών πρακτικών και γεωργο-περιβαλλοντικών μέτρων
 - Της αναθέρμανσης του ενδιαφέροντος για κατοχύρωση προϊόντων ως ΠΟΠ ή ΠΓΕ και της επίτευξης προστιθέμενης αξίας (τυποποίηση, ποιοτική συσκευασία, σήμα ποιότητας).

- *Ανάπτυξη της συμπληρωματικής πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο*
- *Ανάπτυξη κοινωνικών υποδομών και βασικών τεχνικών στον αγροτικό χώρο, με στόχο την προσέλευση κατοίκων και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σ' αυτόν.*
- *Συμπράξεις και συλλογικότητα*
- *Στροφή της προσφοράς σε προϊόντα και μεθόδους διάθεσης που ανταποκρίνονται στη ζήτηση*
- *Αντιστροφή των τάσεων αποεπένδυσης*
- *Ενίσχυση των τεχνικών υποδομών του πρωτογενή τομέα*
- *Εκσυγχρονισμός της παραγωγικής και διοικητικής λειτουργίας των εκμεταλλεύσεων*
- *Πρώθηση της εξωστρέφειας των παραγωγικών δραστηριοτήτων*
- *Αντιστροφή της σχέσης μεταξύ της φυτικής και ζωικής παραγωγής*
- *Οργανωμένη και συστηματική προβολή με ολοκληρωμένα προγράμματα βασισμένα στη δημιουργία μιας ισχυρής εικόνας για τα προϊόντα της Περιφέρειας Πελοποννήσου*
- *Εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών και στήριξη της καινοτομίας*
- *Ενίσχυση της Κοινωνίας της Πληροφορίας*

❖ **Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου**

- *Ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων με έμφαση στη:*
 - *Μείωση της σπατάλης και την αντιμετώπιση της υφαλμύρωσης*
 - *Τον εκσυγχρονισμό των αρδευτικών δικτύων*
 - *Τις βελτιωμένες τεχνικές άρδευσης*
 - *Την ενιαία διαχείριση των υδατικών πόρων.*
- *Εφαρμογή φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων καλλιέργειας και κτηνοτροφίας*
- *Ορθολογική χρήση χημικών εισροών*

- *Καταπολέμηση της υπερβόσκησης και διαχείριση – βελτίωση των βοσκοτόπων*
- *Ανάδειξη και προβολή του φυσικού περιβάλλοντος*
- *Συμπλήρωση και ολοκλήρωση των δράσεων διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων*
- *Διατήρηση / προστασία / βελτίωση της ποιότητας του υδροφόρου ορίζοντα της Περιφέρειας*
- *Προστασία και ορθολογική αξιοποίηση των ευαίσθητων οικοσυστημάτων, των ακτών και του δασικού πλούτου της Περιφέρειας.*

❖ **Ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων**

- *Βελτίωση της ηλικιακής σύνθεσης του αγροτικού πληθυσμού μέσω της προσέλκυσης νέων αγροτών και της δημιουργίας κινήτρων, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η παραμονή των ήδη ασκούμενων το επάγγελμα.*
- *Κατάρτιση σε δεξιότητες πρωτογενούς παραγωγής*
- *Βελτίωση του επιπέδου τεχνικής στήριξης και των συμβουλευτικών υπηρεσιών*
- *Βελτίωση του επιπέδου – όγκου τεχνικής στήριξης και συμβουλευτικών υπηρεσιών με την ενίσχυση της μεταφοράς και της πρόσβασης με διάφορα (και εναλλακτικά μέσα) σε γνώσεις, πληροφορίες και καινοτομίες*
- *Ευαισθητοποίηση του πληθυσμού αγροτικών – ορεινών περιοχών*
- *Ευαισθητοποίηση του πληθυσμού αγροτικών – ορεινών περιοχών για το σύγχρονο παραγωγικό περιβάλλον (διεθνοποίηση, υψηλός ανταγωνισμός, ισχυροί «παίκτες» κ.α.) και για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων της περιφέρειας όπως οι μορφές, η ένταση και οι επιπτώσεις της παραβατικότητας (ζωοκλοπή, οπλοφορία, καλλιέργεια απαγορευμένων ειδών κ.α.).*

❖ **Προσέγγιση Leader**

Τα παραπάνω μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην Ολοκληρωμένη Αγροτική Ανάπτυξη δεδομένου ότι έχει ξεπεραστεί το γεωργοκεντρικό μοντέλο ανάπτυξης και έχει επικρατήσει το υπαιθοκεντρικό μοντέλο που δίνει έμφαση στην ολοκληρωμένη (όχι τομεακή) αντιμετώπιση των προβλημάτων της υπαίθρου μέσω:

- *Της βελτίωσης της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές με οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση*
 - Στήριξη της αναζωογόνησης των αγροτικών κέντρων,
 - Υποστήριξη της πολυλειτουργικότητας του αγροτικού χώρου,
 - Αναστροφή της πορείας ερήμωσης και εν γένει αναβάθμιση των οικισμών ως κατεξοχήν ζητούμενα.
- *Ανάπτυξη δραστηριοτήτων δευτερογενούς και τριτογενούς κατηγοριοποίησης*
- *Κατάρτιση σε δεξιότητες δευτερογενούς και τριτογενούς παραγωγής*
- *Ενίσχυση των τεχνικών υποδομών με άμεση συνέπεια την άμβλυση των ανισοτήτων μεταξύ των νομών και μεταξύ περιοχών του ίδιου νομού*
- *Ενθάρρυνση εισόδου γυναικών στην αγορά εργασίας*
- *Ενίσχυση των σχέσεων του αγροτικού χώρου με τα αστικά κέντρα και τις ανεπτυγμένες τουριστικές περιοχές*
- *Δημιουργία υποδομών, βελτίωση υφιστάμενης κατάστασης όσο αφορά τις τηλεπικοινωνίες, οδικά και άλλα μεταφορικά δίκτυα.*

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις ανά καλλιέργεια/ παραγωγική δραστηριότητα προέκυψαν από την ανάλυση των προβλημάτων και προοπτικών του αγροτικού τομέα στην περιφέρεια Πελοποννήσου, από την εξειδίκευση των γενικών και ειδικών στόχων της Στρατηγικής αναδιάρθρωσης για την περιφέρεια καθώς και από τα ποιοτικά συμπεράσματα της εκτεταμένης έρευνας πεδίου που διεξήχθη. Τα σημαντικότερα κριτήρια βάσει των οποίων έγινε η επιλογή των αναλυτικών παρεμβάσεων ανά καλλιέργεια/ παραγωγική δραστηριότητα είναι η οικονομική βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, η ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος, η σχέση κόστους-οφέλους, η συμπληρωματικότητα και συνέργια των παρεμβάσεων, η χρονική προτεραιότητα και η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των βασικών παραγωγικών τομέων.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω οι στόχοι που έχουν τεθεί για την ανάπτυξη του Αγροτικού Χώρου της Περιφέρειας Πελοποννήσου εξειδικεύονται μέσω των κατωτέρω ενδεικτικών παρεμβάσεων:

A. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

1. Ελαιοκαλλιέργεια

Οι κατευθύνσεις της νέας ΚΑΠ προϋποθέτουν την ύπαρξη ενός τομέα της ελαιοκαλλιέργειας στη χώρα μας, ο οποίος θα παράγει ποιοτικά, ανταγωνιστικά, ασφαλή και υγιεινά προϊόντα, με βάση τις ανάγκες και τις τάσεις που διαμορφώνονται στην εγχώρια και τη διεθνή αγορά.

Επομένως, το μέλλον της ελαιοκαλλιέργειας στην Ελλάδα είναι άμεσα συνδεδεμένο με την ύπαρξη ενός τομέα ο οποίος:

- ❖ Θα παράγει ανταγωνιστικά προϊόντα υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών.
- ❖ Θα διαθέτει σύγχρονες δομές οργάνωσης και λειτουργίας σε όλους τους επιμέρους κλάδους.
- ❖ Θα στραφεί προς την εξωστρέφεια μέσα από συντονισμένες ενέργειες προώθησης και προβολής στις μεγάλες αγορές του εξωτερικού.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αλλά και των στόχων που τίθενται για την ανάπτυξη του τομέα της ελαιοκαλλιέργειας στην περιφέρεια Πελοποννήσου προτείνονται συνοπτικά οι παρακάτω παρεμβάσεις (δράσεις) που στοχεύουν κυρίως στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου της ελαιοκομίας:

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ (αφορούν σε όλη την Περιφέρεια Πελοποννήσου)

- Επαγγελματική κατάρτιση και ενημέρωση σχετικά με:
 - Την εφαρμογή Ορθών Γεωργικών Πρακτικών (Καν.1782/2003), για τους σύγχρονους τρόπους ελαιοκαλλιέργειας που στόχο έχουν την μείωση του κόστους παραγωγής, την αναβάθμιση της ποιότητας, την διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας, τόσο του ίδιου όσο και των καταναλωτών, αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος.
 - Θέματα παραγωγής πιστοποιημένων προϊόντων ελαιοκαλλιέργειας, ιδιαίτερα στις περιοχές όπου υπάρχει δυναμική ανάπτυξη (προϊόντα ολοκληρωμένης διαχείρισης, βιολογικής γεωργίας, ΠΟΠ/ΠΓΕ, έτσι ώστε οι ελαιοπαραγωγοί να αλλάξουν την υπάρχουσα νοοτροπία, βάσει της οποίας παράγουν πιστοποιημένα προϊόντα λόγω των ενισχύσεων από το ποιοτικό παρακράτημα που προβλέπει η νέα ΚΑΠ, και να συνειδητοποιήσουν ότι το

μέλλον της ελαιοκαλλιέργειας είναι η παραγωγή πιστοποιημένων προϊόντων ποιότητας.

- Κατάρτιση Γεωτεχνικών σε σύγχρονα θέματα παραγωγής και εμπορίας
- Κατάρτιση των παραγωγών σε θέματα ποιότητας - συσκευασίας – τυποποίησης και προώθησης αγροτικών προϊόντων. Έμφαση πρέπει να δοθεί στην ενημέρωση των παραγωγών για την ανάγκη τυποποίησης του ελαιολάδου ώστε να αποφεύγονται περιπτώσεις νοθείας και πώλησης ελληνικού ελαιολάδου με άλλη ταυτότητα. Παράλληλα, πρέπει να ενημερωθούν και οι καταναλωτές για τα πλεονεκτήματα του τυποποιημένου ελαιολάδου.
- Κατάρτιση στελεχών συνεταιριστικών και ιδιωτικών επιχειρήσεων, ομάδων παραγωγών και στελεχών εξαγωγικών επιχειρήσεων (μεταποιητικών και εμπορικών) στις διεθνείς πωλήσεις – marketing.
- Κατάρτιση αλλοδαπών εργαζομένων ελαιοκαλλιεργειών.
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών
 - Συμβουλευτικές υπηρεσίες κανονιστικών απαιτήσεων διαχείρισης, ορθών γεωργικών και περιβαλλοντικών πρακτικών και προτύπων εργασιακής ασφάλειας για παραγωγούς ελιάς
 - Έντυπες οδηγίες (βελτίωση μέσων μεταφοράς ελαιόκαρπου, βελτίωση συνθηκών αποθήκευσης ελαιόκαρπου, καθαριότητας και ορθής λειτουργίας ελαιουργείων, ορθή αποθήκευση ελαιολάδου, βελτίωση της θέσεως, της περατότητας, των διαστάσεων των εξατμισοδεξαμενών των ελαιοτριβείων).
- Βελτίωση της προστιθέμενης αξίας των ελαιοκομικών προϊόντων
 - Ίδρυση τυποποιητηρίων, μετά από συγχώνευση και παύση λειτουργίας υφιστάμενων τυποποιητηρίων ελαιολάδου μικρής δυναμικότητας, με σκοπό τη δημιουργία βιώσιμων μονάδων.
 - Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων τυποποιητηρίων ελαιολάδου, δεδομένου ότι η ζήτηση για τυποποιημένο ελαιόλαδο είναι ακόμη σε χαμηλά επίπεδα, οπότε κρίνεται ότι υπάρχει επάρκεια δυναμικού στα υφιστάμενα τυποποιητήρια και συνεπώς, δεν υπάρχει λόγος για αύξηση δυναμικότητας.

- Ίδρυση, επέκταση ή εκσυγχρονισμός μονάδων επεξεργασίας βρώσιμων ελιών για παραγωγικές γραμμές συσκευασίας καταναλωτή ή και παραγωγής νέων τύπων προϊόντων στον τομέα αυτό (βρώσιμες ελιές, πάστα ελιάς, γεμιστές ελιές και άλλα)
- Εγκατάσταση συστήματος ιχνηλασιμότητας στις επιτραπέζιες ελιές και στο ελαιόλαδο σε όλα τα στάδια παραγωγής – έκθλιψης – τυποποίησης - εμπορίας.
- Συμπράξεις – δικτυώσεις (clusters) μεταξύ πρωτοβάθμιων ή δευτεροβάθμιων συνεταιριστικών οργανώσεων με σκοπό τη δημιουργία μεγάλων συνεταιριστικών μονάδων τυποποίησης και εμπορίας, καθώς και μεταξύ ιδιωτικών ελαιοτριβείων - τυποποιητηρίων με σκοπό τη δημιουργία μεγάλων ιδιωτικών μονάδων τυποποίησης και εμπορίας. Η παρέμβαση αυτή στοχεύει στην προώθηση της διάθεσης τυποποιημένου ελαιολάδου και στη δημιουργία βιώσιμων μονάδων μεταποίησης. Οι συμπράξεις θα πρέπει να συνδυάζονται με εκσυγχρονισμό των ελαιοτριβείων και των εγκαταστάσεων αποθήκευσης ελαιολάδου (ανοξειδωτες δεξαμενές) καθώς και με εκσυγχρονισμό των τυποποιητηρίων ελαιολάδου.
- Συστήματα διαχείρισης ποιότητας
 - Εγκατάσταση και εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης ή βιολογικής ελαιοκαλλιέργειας σε περιοχές όπου υπάρχει δυναμική ανάπτυξης. Δεδομένου ότι τα βιολογικά προϊόντα δεν παρουσιάζουν ακόμη επαρκή ζήτηση, η αύξηση της παραγωγής βιολογικών προϊόντων θα πρέπει να είναι σταδιακή και προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις της αγοράς.
 - Πιστοποίηση ελαιοτριβείων & τυποποιητηρίων με πρότυπα διαχείρισης ποιότητας, υγιεινής και ασφάλειας, και περιβαλλοντικής διαχείρισης (ISO 9001, ISO 14001, HACCP) και απόκτηση αδειών λειτουργίας ελαιοτριβείων και τυποποιητηρίων.
- Νέα αντίληψη για το μάρκετινγκ ελαιολάδου.

Τονίζεται ότι το ελαιόλαδο πρέπει να αναδειχθεί ως μοναδικό προϊόν με ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά του extra παρθένου ή παρθένου τα οποία δεν μπορούν να συγκρίνονται με τα πάσης φύσεως ελαιόλαδα άλλων ανταγωνιστριών χωρών (Ισπανία, Ιταλία κ.λπ.) Το extra παρθένο ελαιόλαδο είναι «χυμός ελιάς» και όχι απλά

ελαιόλαδο. Η στρατηγική μάρκετινγκ πρέπει να στοχεύσει για τη διαφοροποίηση και ανάδειξη του προϊόντος ως ιδιαίτερο. Παράλληλα, προτείνεται η προβολή και προώθηση των ελαιοκομικών προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ που παράγονται εντός της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

- Προβολή των ιδιαίτερων ποιοτικών και οργανοληπτικών χαρακτηριστικών του ελαιολάδου καθώς και της υγιεινής αξίας του ελαιολάδου της Περιφέρειας Πελοποννήσου μέσω του πολιτιστικού τουρισμού π.χ. «Δρόμοι της Ελιάς και του Λαδιού».
- Χρήση του ελαιολάδου από όλες τις τουριστικές επιχειρήσεις ώστε να ενισχυθεί η χρήση και η προβολή του μέσω του τουρισμού.
- Προβολή και προώθηση των προϊόντων ΠΟΠ/ ΠΓΕ που παράγονται εντός της Περιφέρειας Πελοποννήσου (ελαιόλαδο Καλαμάτας ΠΟΠ, ελαιολάδο Κροκεών Λακωνίας ΠΟΠ, ελαιολάδο Λακωνίας ΠΓΕ, ελαιολάδο Κρανίδι Αργολίδας ΠΟΠ, ελαιολάδο Λυγουριό Ασκληπιείου ΠΟΠ, ελαιολάδο Πετρινα Λακωνίας ΠΟΠ , ελιές Καλαμών ΠΟΠ, Φοινίκι Λακωνίας).
- Ανάδειξη ελαιώνων σε περιοχές με υψηλό τουρισμό ως τουριστικών αξιοθέατων με κατάλληλες επεμβάσεις μορφοποίησης των δένδρων οι οποίες πέραν της αισθητικής προσφέρουν και μεγαλύτερη παραγωγή. «Επισκέψιμοι ελαιώνες» μπορεί ενδεικτικά να δημιουργηθούν στην περιοχή Επιδαύρου - Λυγουριού στο νομό Αργολίδας, καθώς και στους νομούς Μεσσηνίας και Λακωνίας. Η παρέμβαση αυτή μπορεί να αποτελέσει πιλοτική εφαρμογή και να αυτοχρηματοδοτηθεί κατά ένα μέρος μέσω της κομποστοποίησης των υπολειμμάτων ελιάς που προκύπτουν από την μορφοποίηση των δένδρων.

ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- Επέκταση της ζώνης παραγωγής του ελαιολάδου Καλαμάτας ΠΟΠ σε όλο το Νομό Μεσσηνίας
- Ένταση καλλιεργειών στο νομό Μεσσηνίας προς παραγωγή βρώσιμης ελιάς Καλαμών ΠΟΠ (έχουν το όνομα χωρίς να έχουν προϊόν). Προτείνεται να εξεταστεί η επέκταση της ζώνης παραγωγής Ελιάς Καλαμών ΠΟΠ και στο νομό Λακωνίας, με σκοπό να αξιοποιηθεί εμπορικά η ονομασία ΠΟΠ του προϊόντος και να αυξηθεί το εισόδημα των ελαιοπαραγωγών.

- Επέκταση βιολογικής καλλιέργειας ελιάς σε περιοχές που δεν υπάρχουν εχθροί ή ασθένειες ελιάς και οι οποίες παρουσιάζουν δυναμική. Ενδεικτικά αναφέρονται, οι δήμοι Φιλιατρών (περιοχή Χριστιάνη), Γαργαλιάνων (περιοχές Μουζάκι, Πυργάκι), Χώρας (περιοχή Χώρας) στο νομό Μεσσηνίας.
- Προώθηση του αγροτουρισμού σε ορεινές περιοχές κυρίως του νομού Μεσσηνίας (περιοχή Δωρίου, Ήρας, Αετού) μέσω δημιουργίας «επισκέψιμων ελαιώνων» και παραδοσιακών ελαιοτριβείων.

2. Καλλιέργεια εσπεριδοειδών

Το σκεπτικό της αναδιάρθρωσης στον τομέα των εσπεριδοειδών είναι κυρίως η μερική αντικατάσταση παραδοσιακών ποικιλιών με την συμμετοχή υπερπρώιμων και υπερόψιμων ποικιλιών και υβριδίων ποιοτικά αναβαθμισμένων.

Στόχος είναι να επιμηκυνθεί η περίοδος εμπορίας (πορτοκαλοειδών και λεμονοειδών) έτσι ώστε να καταστεί σταθερή η παρουσία των ελληνικών εσπεριδοειδών τόσο στην τοπική όσο και στην διεθνή αγορά. Ταυτόχρονα θα υπάρχει ευκολότερη διαχείριση του τομέα για τα νωπά και μεταποιημένα προϊόντα του και θα διασφαλιστεί η αύξηση του αντίστοιχου γεωργικού εισοδήματος.

Άμεσα προωθούμενες θεωρούνται και οι ποικιλίες διπλής κατεύθυνσης πορτοκαλιών ούτως ώστε να είναι δυνατή η τροφοδοσία των εργοστασίων για την παραγωγή νέων προϊόντων χυμών που ζητά η αγορά αλλά συγχρόνως και η διεύρυνση της περιόδου χυμοποίησης και της εμπορίας των προϊόντων αυτών.

Συμπερασματικά, η αναδιάρθρωση των εσπεριδοειδών, που είναι σήμερα περισσότερο επιτακτική από ποτέ, πρέπει να γίνει με γνώμονα:

- Τις απαιτήσεις της αγοράς (καλλιέργειες με αυξημένη εμπορικότητα)
- Τη βελτίωση της παραγωγικότητας και την μείωση του κόστους παραγωγής
- Τη βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος
- Την προώθηση διαφοροποίησης της γεωργικής παραγωγής (νέοι τύποι προϊόντων)
- Την προστασία του περιβάλλοντος
- Την οργάνωση των δικτύων διάθεσης και εμπορίας έτσι ώστε να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της καλλιέργειας, ενώ παράλληλα να εξασφαλίζεται η

προστασία του περιβάλλοντος και η μείωση της εξάντλησης των φυσικών πόρων.

Με βάση τα ανωτέρω οι παρεμβάσεις στην Καλλιέργεια Εσπεριδοειδών στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, συνοπτικά, αφορούν στα παρακάτω:

- Αντικατάσταση των παραδοσιακών ποικιλιών πορτοκαλιών WASHINGTON Navel και ΚΟΙΝΩΝ με τις πρώιμες Navelina, New Hall, και όψιμες Valencia, Navel Late και Late Lane κυρίως στον νομό Αργολίδας και κατά δεύτερο λόγο στο νομό Λακωνίας. Τα οφέλη από την παρέμβαση θα είναι η επέκταση της εμπορικής περιόδου και η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των πορτοκαλοειδών.
- Μερική αντικατάσταση καλλιεργειών λεμονιών στο νομό Κορινθίας και πιο συγκεκριμένα των ποικιλιών Μαγληνής (κατά κύριο λόγο) και Καρυστινής με τις ποικιλίες Αδαμοπούλου και Zambettaki, με στόχο την κάλυψη του κενού εμπορίας το χρονικό διάστημα Ιουλίου-Οκτωβρίου, έχοντας ως αποτέλεσμα τόσο την κάλυψη των εθνικών αναγκών όσο και την αύξηση των εξαγωγών. Όμως η ποικιλία Μαγληνή θα πρέπει να διατηρηθεί στις κατάλληλες περιοχές της Πελοποννήσου όπου δεν υπάρχει πρόβλημα κορυφοξήρας, ενώ η Αδαμοπούλου ενδείκνυται για αντικατάσταση της Μαγληνής στις περιοχές με πρόβλημα κορυφοξήρας.
- Μερική αντικατάσταση των ποικιλιών μανταρινιών Κλημεντίνης και Κοινών με ανθεκτικότερες ποικιλίες στον παγετό όπως π.χ. Mineola, Nova, Encore, Ortanique (όχι ευκολοκαθαριζόμενη-easy peeling- αλλά διπλής κατεύθυνσης, χυμός και νωπό).
- Το ποσοστό αναδιάρθρωσης (κυρίως με εκρίζωση και επαναφύτευση με πιο κατάλληλη ποικιλία) σε επίπεδο καλλιεργούμενης έκτασης (στρέμματα) προτείνεται (με πενταετή ορίζοντα) να κυμαίνεται μεταξύ του 30-50% των ήδη καλλιεργούμενων εκτάσεων.
- Μέτρα προστασίας από τους παγετούς όπως π.χ. εγκατάσταση αντιπαγετικών ανεμιστήρων με ταυτόχρονη χρήση τεχνητής βροχής
- Επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση των αγροτών σχετικά με: Ορθή Γεωργική Πρακτική και Συστήματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, εμπορία και Marketing, σύγχρονη Τεχνολογία-Επικοινωνίες, αρχές Οργάνωσης και Διαχείρισης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, συμβολοιακή γεωργία, συστήματα

πιστοποίησης (HACCP, AGRO), ολοκληρωμένη διαχείριση αρδευτικού νερού και εφαρμογή σύγχρονων συστημάτων άρδευσης (π.χ. στάγδην, καταιονισμό) κυρίως στις περιοχές εκείνες που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο πρόβλημα (π.χ. Αργολίδα, Κορινθία).

- Χρησιμοποίηση ανθεκτικών στην ξηρασία και αλατότητα ποικιλιών ιδιαίτερα στις περιοχές εκείνες που παρουσιάζουν πρόβλημα (ποιοτικό λόγω υφαλμύρωσης ή ποσοτικό λόγω υπερκαταναλάνωσης ή έλλειψης υποδομών) αρδευτικού νερού (διαχείρισης υδάτινων πόρων)
- Εκσυγχρονισμός των τυποποιητηρίων και χυμοποιητηρίων και οργάνωση αυτών με στόχο την καθετοποίηση των παραγωγικών διαδικασιών καθώς και εγκατάσταση συστήματος ιχνηλασιμότητας (βιωσιμότητα των μονάδων αυτών).
- Επέκταση μονάδων για παραγωγή αιθέριων ελαίων από υπολείμματα (κυρίως φλούδες) επεξεργασίας εσπεριδοειδών καθώς και παραγωγή πούλπας ως ζωοτροφή.
- Προώθηση των ελληνικών εσπεριδοειδών (διαφήμιση, φυλλάδια, συμμετοχή σε εκθέσεις)
- Επέκταση της βιολογικής καλλιέργειας εσπεριδοειδών σε όσες περιοχές εμφανίζουν δυναμική ανάπτυξης
- Οργάνωση του δικτύου εμπορίας (εξαγωγών) των οπωροκηπευτικών όπως επίσης και των μέσων μεταφοράς των εξαγωγίμων προϊόντων
- Σύσταση Διεπαγγελματικής Οργάνωσης
- Βελτιωμένος συντονισμός της διάθεσης των εσπεριδοειδών και οπωροκηπευτικών στις αγορές του εξωτερικού, ιδίως με έρευνες ή μελέτες και προγράμματα διαφήμισης για τα οποία προβλέπεται κοινοτική και εθνική ενίσχυση
- Ανάπτυξη μεθόδων και μέσων για τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων με τη θέσπιση υποχρεωτικών κανόνων τυποποίησης
- Διευθέτηση για την χρησιμοποίηση ξένων εργατών κυρίως κατά την περίοδο συγκομιδής των προϊόντων του κλάδου.
- Ενίσχυση των υποδομών έτσι ώστε να εξασφαλισθεί η έγκαιρη και ασφαλής μεταφορά των προϊόντων.

3. Αμπελοκαλλιέργεια

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου όπως προκύπτει από τους παραπάνω πίνακες έχει μεγάλες προοπτικές για παραγωγή κρασιού υψηλής ποιότητας, υπό την προϋπόθεση ότι θα εγκαταλείψει τον προσανατολισμό που την χαρακτηρίζει σήμερα για παραγωγή χύμα ποσοτήτων και θα δώσει έμφαση στην τυποποίηση του κρασιού καθώς και στην ποιότητα με αγορές – στόχους τις διεθνείς αγορές. Επίσης, δυναμική ανάπτυξης εμφανίζει και ο τομέας της σταφίδας (κορινθιακής κυρίως αλλά και σουλτανίνας) όπου υπάρχει δυνατότητα περαιτέρω ενίσχυσης της εξαγωγικής δραστηριότητας που ήδη υπάρχει. Σε ότι αφορά τον τομέα των επιτραπέζιων σταφυλιών προοπτικές ανάπτυξης παρουσιάζονται κυρίως στον Νομό Κορινθίας.

Βάσει των ανωτέρω προοπτικών παρουσιάζονται συνοπτικά οι κύριες παρεμβάσεις στην αμπελοκαλλιέργεια:

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ:

- Αναδιάρθρωση ποικιλιών αμπέλου με βάση την ζήτηση της αγοράς. Αντικατάσταση ποικιλιών αμπέλου που δεν έχουν ζήτηση με:
 - ποικιλίες που έχουν ισχυρή ζήτηση τόσο στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά καθώς, και υψηλότερες αντοχές σε ασθένειες και μυκητολογικές προσβολές,
 - ποικιλίες αμπέλου οι οποίες οινοποιούνται από μόνες τους ή σε συνδυασμό με άλλες ποικιλίες, παράγουν συνήθως οίνους η άριστη ποιότητα των οποίων έχει αναγνωριστεί (π.χ. οίνους ΟΠΑΠ, ΟΠΕ),
 - ποικιλίες που καλλιεργούνται για την παραγωγή επιτραπέζιων σταφυλιών για τα οποία υπάρχει μεγάλη ζήτηση στην αγορά,
 - ποικιλίες που προορίζονται για παραγωγή σταφίδας που έχουν μεγάλη ζήτηση στην αγορά και έντονο εξαγωγικό χαρακτήρα (Κορινθιακή σταφίδα, Σουλτανίνα), λαμβανομένου υπόψη και της καλλιεργητικής προσαρμοστικότητας των ποικιλιών στις υπό αναδιάρθρωση περιοχές.
- Στη θέση των μαζικών και ανεξέλεγκτων εκριζώσεων που προτείνει η Επιτροπή αντιπροτείνονται ελεγχόμενες εκριζώσεις από τις εθνικές και περιφερειακές αρχές όπου το δικαίωμα συμμετοχής θα ανήκει πρωτίστως στους αμπελουργούς και οι οποίες θα γίνονται με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, όπως:

- Αμπελώνες που έχουν πλέον χαμηλή αποδοτικότητα χωρίς δυνατότητα επανάκτησης του δυναμικού τους
- Περιπτώσεις που συνδυάζονται με ένταξη των αμπελουργών στο πρόγραμμα πρόωρης συνταξιοδότησης
- Αμπελώνες που είναι ακατάλληλοι για την παραγωγή ποιοτικών ή εμπορεύσιμων οίνων.
- Εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης της παραγωγής (AGRO) στον πρωτογενή τομέα της καλλιέργειας οινάμπελων, κυρίως σε περιοχές που εμφανίζουν δυναμική (π.χ. περιοχή Νεμέας νομού Κορινθίας, περιοχή Τριφυλίας νομού Μεσσηνίας, περιοχές Μαντινείας και Τεγέας νομού Αρκαδίας).
- Παραγωγή υγιούς και πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού ελληνικών ποικιλιών αμπέλου. Η χρήση πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού αποτελεί σημαντικότερο παράγοντα για την παραγωγή ανταγωνιστικών αμπελοοινικών προϊόντων. Η ελληνική οινική βιομηχανία χρειάζεται ποιοτικά σταφύλια παραγόμενα από επιλεγμένους γενότυπους των ελληνικών οινοποιήσιμων ποικιλιών. Οι φυτωριούχοι χρειάζονται εγγυημένο εμβολιοφόρο πολλαπλασιαστικό υλικό των ελληνικών ποικιλιών. Τα αναμενόμενα οφέλη από την παρέμβαση αφορούν στα παρακάτω:
 - Εξασφάλιση για τους αμπελουργούς υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού με την ταυτότητα της επιθυμητής ποικιλίας.
 - Παραγωγή ποιοτικών σταφυλιών από τα οποία θα προέλθουν κρασιά καλύτερης ακόμη ποιότητας τα οποία θα είναι ανταγωνιστικά στην εγχώρια και διεθνή αγορά.
 - Η Ολοκληρωμένη και Βιολογική αμπελουργία θα μπου σε σωστές βάσεις.
 - Παραγωγή ανθεκτικών σε ασθένειες αμπελιών.
- Πιστοποίηση οινοποιείων με πρότυπα διαχείρισης ποιότητας, υγιεινής και ασφάλειας, περιβαλλοντικής διαχείρισης (ISO 9001, ISO 14001, HACCP, ISO 22000)
- Κίνητρα για εκσυγχρονισμό υφιστάμενων οινοποιείων με στόχο τη δημιουργία βιώσιμων μονάδων.

- Ίδρυση οινοποιείων για παραγωγή οίνου από βιολογική καλλιέργεια αμπελιού (σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις καθώς οι συμβατικές μονάδες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για βιολογικό κρασί).
- Κοινή στρατηγική μάρκετινγκ και τοποθέτηση του ελληνικού κρασιού στην παγκόσμια αγορά. Η πρόταση αφορά την στρατηγική μάρκετινγκ σε επίπεδο χώρας.
 - Ενέργειες προβολής για την ανάδειξη της ιδιαιτερότητας των ελληνικών αμπελώνων και των ιδιαίτερων ποιοτικών χαρακτηριστικών πολλών και αξιόλογων ελληνικών ποικιλιών σε συνάρτηση με τις εδαφοκλιματολογικές συνθήκες της χώρας.
 - Προβολή και προώθηση στην διεθνή αγορά οίνων ΟΠΑΠ.
 - Συστηματική προβολή και διαφήμιση του ελληνικού κρασιού σε όλο τον κόσμο χρησιμοποιώντας σύγχρονες τεχνικές μάρκετινγκ (π.χ. Δρόμοι του κρασιού).
 - Το ελληνικό κρασί σε συνεργασία με τους ανθρώπους του τουρισμού πρέπει να οδηγηθεί ως τουριστικό προϊόν που θα βοηθήσει τόσο στη γενική διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος όσο και στο ελληνικό κρασί γενικά αξιοποιώντας τους 12 εκατομμύρια περίπου εν δυνάμει «διαφημιστές» που έρχονται κάθε χρόνο στην χώρα μας
 - Δημιουργία ενός ισχυρού brand name για το ελληνικό κρασί στην παγκόσμια αγορά έτσι ώστε να κατακτήσει μεγαλύτερα μερίδια στις υπάρχουσες αγορές καθώς και να εισέλθει δυναμικά και σε νέες αγορές-στόχους του εξωτερικού.
- Ενίσχυση για δημιουργία Ομάδων Παραγωγών και πρόσθετη στήριξη για συγχωνεύσεις Ομάδων Παραγωγών και ενώσεις Ομάδων Παραγωγών.
- Πιστοποίηση της κορινθιακής σταφίδας που παράγεται στον νομό Κορινθίας ως ΠΟΠ, με στόχο την καλύτερη προβολή του προϊόντος στις διεθνείς αγορές και την επίτευξη υψηλότερων τιμών παραγωγού (βελτίωση της προστιθέμενης αξίας του προϊόντος).
- Εγκατάσταση και εφαρμογή Συστημάτων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της παραγωγής (AGRO) στην καλλιέργεια σταφιδαμπέλων.

- Στον τομέα της μεταποίησης σταφίδας προτείνεται η παραγωγή προϊόντων μεγάλης προστιθέμενης αξίας (mix fruit) π.χ. σταφίδα με ξηρούς καρπούς ή σταφίδα με άλλα φρούτα.
- Στον τομέα της εμπορίας προτείνεται η εθνική προβολή της σταφίδας ως μοναδικού προϊόντος στη διεθνή και στην εσωτερική αγορά με στόχο να αναδειχθούν τα ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά του προϊόντος (π.χ. θρεπτική αξία) και να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα του προϊόντος στην αγορά.
- Ενίσχυση της ΣΚΟΣ ως Διεπαγγελματικού φορέα για καμπάνια προβολής του προϊόντος εντός και εκτός Ελλάδας.

ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Νομός Μεσσηνίας. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Στους δήμους Πύλου, Χιλιοχωρίων και Μεθώνης προτείνεται αναδιάρθρωση του Φωκιανού και μέρους του Ροδίτη σε Αγιωργίτικο. Να εξεταστεί η προώθηση ξένων ποικιλιών όπως Cabernet, Merlot, Chardonnait.
- Ανάπτυξη της βιολογικής αμπελοκαλλιέργειας στις ορεινές περιοχές του νομού και συγκεκριμένα, τους δήμους Φιλιατρών (περιοχή Χριστιάνη), Γαργαλιάνων (περιοχές Μουζάκι, Πυργάκι), Χώρας (περιοχή Χώρας), όπου υπάρχει δυναμική και δεν εφαρμόζονται παρεμβάσεις φυτοπροστασίας.
- Πιστοποίηση της κορινθιακής σταφίδας που παράγεται στο νομό Μεσσηνίας ως ΠΟΠ προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα του προϊόντος στις διεθνείς αγορές και να επιτευχθεί υψηλότερη τιμή του προϊόντος προς όφελος των παραγωγών, των μεταποιητών και των εμπόρων.

Νομός Αρκαδίας

- Στο νομό Αρκαδίας και κυρίως στην περιοχή της Μαντινείας όπου παράγονται οι οίνοι ποιότητας ΟΠΑΠ Μαντινείας, προτείνεται να δοθούν κίνητρα στους παραγωγούς να μην προχωρήσουν σε εκρίζωση των αμπελώνων (π.χ. χορήγηση ενισχύσεων στους τρυγητές που παράγουν σταφύλια για οίνους ΟΠΑΠ), καθώς, λόγω των εδαφοκλιματολογικών συνθηκών η καλλιέργεια στην περιοχή αυτή παρουσιάζει δυναμική.
- Επίσης, προτείνεται η προβολή και προώθηση των οίνων ΟΠΑΠ Μαντινείας με στόχο την απόκτηση μεγαλύτερων μεριδίων στην εσωτερική αγορά αλλά και στις αγορές του εξωτερικού.

Νομός Κορινθίας

- Προβολή και προώθηση των οίνων ΟΠΑΠ Νεμέας με στόχο την απόκτηση μεγαλύτερων μεριδίων στην εσωτερική αγορά αλλά και στις αγορές του εξωτερικού.
- Χορήγηση ενισχύσεων στους τρυγητές που παράγουν σταφύλια για οίνο ΟΠΑΠ Νεμέας, ώστε να μην προχωρήσουν σε εκρίζωση των αμπελώνων τους. Η πρόταση αφορά την ζώνη παραγωγής ΟΠΑΠ Νεμέας.
- Πιστοποίηση της Κορινθιακής σταφίδας που παράγεται στο νομό Κορινθίας ως ΠΟΠ, προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα του προϊόντος στις διεθνείς αγορές και να επιτευχθεί υψηλότερη τιμή του προϊόντος προς όφελος των παραγωγών, των μεταποιητών και των εμπόρων.

4. Θερμοκηπιακές καλλιέργειες – κηπευτικά

Ο πρώτος και αναμφισβήτητα μεγάλης σημασίας στόχος, είναι η εξασφάλιση αγορών για τα παραγόμενα κηπευτικά όπου θα επιτυγχάνουν ικανοποιητικών τιμών. Αυτό επιτυγχάνεται με έρευνα της εσωτερικής και εξωτερικής αγοράς και προϋποθέτει προγραμματισμό της παραγωγής. Ο στόχος αυτός μπορεί να διασφαλιστεί με:

- Την εναρμόνιση των παραγομένων κηπευτικών σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Ε.Ε.
- Την παραγωγή ποιοτικά ανώτερων προϊόντων.
- Τη βελτίωση των μέσων και των συνθηκών των μετασυλλεκτικών χειρισμών αλλά και τη θεαματική βελτίωση των μέσων τυποποίησης και συσκευασίας.
- Την αναγραφή στη συσκευασία μιας φήμης - σήματος δηλωτικής του τόπου παραγωγής, παρά να αναγράφονται όπως σήμερα ονόματα παραγωγών ή συνεταιρισμών.
- Τη βελτίωση των τεχνικών καλλιέργειας (εξοικονόμηση νερού, ορθολογική χρήση του εδάφους κτλ).
- Την εισαγωγή στην καλλιέργεια όχι απαραίτητα νέων ειδών αλλά εύκολων στις καλλιεργητικές τεχνικές, μικρού βιολογικού κύκλου και κυρίως ποιοτικά άριστων προϊόντων.
- Την αντιμετώπιση των προβλημάτων υποβάθμισης των εδαφών των θερμοκηπίων αλλά και το μεγάλο θέμα της απολύμανσής τους.

Η υλοποίηση της ανωτέρω στρατηγικής για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των θερμοκηπιακών – κηπευτικών προϊόντων μπορεί να επιτευχθεί μέσω των κατωτέρω ενδεικτικών παρεμβάσεων:

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- Ενημέρωση – Επαγγελματική κατάρτιση των παραγωγών
 - Κατάρτιση των παραγωγών σε θέματα ποιότητας και πιστοποίησης της παραγωγής με στόχο την αλλαγή της νοοτροπίας τους
 - Κατάρτιση των παραγωγών σε συστήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης και βιολογικής γεωργίας.
- Πιστοποίηση της πρωτογενούς παραγωγής κατά EurperGar και εφαρμογή Συστημάτων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της παραγωγής (Agro).
- Βελτιώσεις στην τεχνική καλλιέργειας των κηπευτικών και συγκεκριμένα:
 - Παραγωγή σπόρου ειδικών κατηγοριών, όπως σπόρου για την παραγωγή μίνι προϊόντων ή βιολογικών σπόρων
 - Υιοθέτηση εκ μέρους όλων των παραγωγών των διπλών γραμμών φύτευσης που εξασφαλίζει και οικονομικότητα εφαρμογής αλλά και υψηλότερες αποδόσεις.
 - Δημιουργία σύγχρονων εργαστηρίων ανάλυσης των εδαφών και των φυτών, ώστε ο παραγωγός γρήγορα και αποτελεσματικά να παίρνει τις απαντήσεις που θέλει. Προτείνεται επίσης η χρήση υδρολιπαντήρα ως απαραίτητη προϋπόθεση οικονομικής και ακριβούς εφαρμογής.
 - Σε ότι αφορά τη φυτοπροστασία απαιτείται ενημέρωση, έκδοση γραπτών οδηγιών, εκπαίδευση και επιβολή μέτρων προστασίας των ψεκαζόντων, καθώς και η εισαγωγή μεθόδων βιολογικής καταπολέμησης, και η ένταξη σε συστήματα παραγωγής ασφαλών πιστοποιημένων προϊόντων.
 - Απαιτείται άριστη γνώση του σταδίου συγκομιδής για κάθε είδος και προσεκτικοί χειρισμοί σε ευαίσθητα φυτά.
- Καθορισμός κανόνων μετασυλλεκτικών χειρισμών. Αναλυτικότερα, απαιτείται:
 - Καλή και αντικειμενική διαλογή των προϊόντων
 - Ομοιομορφία όσον αφορά όλα τα προϊόντα σε μια συσκευασία (ποικιλία, σχήμα, μέγεθος, στάδιο ωρίμανσης, έλλειψη τραυματισμού κ.α.)

- Καλή εμφάνιση τόσο των προϊόντων, όσο και της συσκευασίας
- Τα χαρτοκιβώτια να έχουν το κατάλληλο μέγεθος, το γέμισμα να γίνεται σωστά ώστε να αποφεύγονται οι τραυματισμοί κατά τη μεταφορά και τους χειρισμούς.
- Το υλικό της συσκευασίας να είναι καινούργιο και καθαρό και με καλή αντοχή.
- Η συσκευασία να φέρει την απαιτούμενη από την Ε.Ε. ετικέτα καθώς και τη σήμανση του συσκευαστηρίου ή του συνεταιρισμού που διαθέτει τα προϊόντα.
- Ειδική συσκευασία (π.χ. μικροσυσκευασία) στην περίπτωση προϊόντων που κατευθύνονται για πώληση στα supermarket.
- Στελέχωση με ικανό προσωπικό των μηχανισμών ελέγχου διακίνησης προϊόντων σύμφωνα με τους κανόνες τυποποίησης και συσκευασίας, εντατικοποίηση των ελέγχων και πάταξη του φαινομένου των ελληνοποιήσεων των προϊόντων τρίτων χωρών.
- Ο ΟΠΕΓΕΠ πρέπει να παίξει ενεργό ρόλο επιτηρώντας την ποιότητα των πιστοποιητικών οργανισμών, ώστε ο ανταγωνισμός να μην επηρεάσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες, να καταρτίσει επίσημο μητρώο συμβούλων πιστοποίησης, να επιταχύνει τις διαδικασίες συμβατότητας των εθνικών προτύπων με τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα της αγοράς (EuroGAP), να καθιερώσει πρόσβαση στο καθεστώς των ενισχύσεων όλων των προτύπων ποιότητας της αγοράς, και να φροντίσει να καλύψει άμεσα το έλλειμμα ενημέρωσης που επιτείνει την σύγχυση στους καταναλωτές, στους παραγωγούς, στις εφοδιαστικές αλυσίδες όσον αφορά τα πιστοποιημένα προϊόντα.
- Εκσυγχρονισμός και οργάνωση των υφιστάμενων τυποποιητηρίων και συσκευαστηρίων τα οποία πρέπει να λειτουργούν με σύγχρονα πρότυπα, έτσι ώστε να αποφεύγεται το παράνομο βάπτισμα στο χωράφι και η εξαγωγή χύμα προϊόντος και να βελτιώνεται η προστιθέμενη αξία του προϊόντος.
- Συνεταιρισμοί – Ομάδες Παραγωγών
 - Εκσυγχρονισμός των συνεταιρισμών με πρωταρχικό προσανατολισμό στη μεταποίηση και εμπορία των προϊόντων τους. Παράλληλα, προτείνεται η

επιμόρφωση των στελεχών τους και η πρόσληψη νέου εξειδικευμένου προσωπικού με νέες νοοτροπίες και εύρος πρωτοβουλιών για δράση.

- Ενημέρωση και τόνωση του ενδιαφέροντος για ανάπτυξη σύγχρονων ομάδων παραγωγών. Παράλληλα να χορηγηθούν κίνητρα στους παραγωγούς για την ένταξη τους σε Ομάδες Παραγωγών και πρόσθετη στήριξη για ενώσεις ή συγχωνεύσεις Ομάδων Παραγωγών.
- Δημιουργία σχημάτων συνεργασίας εξαγωγικών επιχειρήσεων και συνεταιρισμών για την αύξηση του όγκου των πωλήσεων με κατεύθυνση τον απευθείας εφοδιασμό των αλυσίδων σουπερμάρκετ και την αξιοποίηση των προγραμμάτων συμβολαιακής γεωργίας. Ενίσχυση με κίνητρα από την πολιτεία των παραπάνω σχημάτων.
- Ίδρυση δημοπρατηρίων με παράλληλο μετασχηματισμό τους σε πιστοποιημένες μονάδες τυποποίησης και διακίνησης των προϊόντων τους και στελέχωση με επιμορφωμένο προσωπικό.

ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Νομός Μεσσηνίας

- Στρεμματική ενίσχυση (μέσω κλαδικού προγραμματισμού) ή ενίσχυση μέσω σχεδίων βελτίωσης για αγορά δικτυοκηπίων (υψηλό κόστος) για υπαίθρια κηπευτικά (κυρίως για τα πράσινα φυλλώδη λαχανικά που είναι ευαίσθητα), τα οποία προστατεύουν από τον ιό του καρουλιάσματος τη ζέστη, το χαλάζι, τον αέρα και τα έντομα. Τα οφέλη από την παρέμβαση είναι η εξασφάλιση πρωιμότητας, η επέκταση της παραγωγής και το καλοκαίρι, η προστασία της καλοκαιρινής καλλιέργειας από ιώσεις και υψηλές θερμοκρασίες και η προφύλαξη των φθινοπωρινών καλλιεργειών από χαλάζι και αέρα.
- Ενθάρρυνση επενδύσεων για τη διαχείριση των πλαστικών (θερμοπλαστικά, πλαστικά θερμοκηπίων, νάιλον) με τα οποία καλύπτονται οι καλλιέργειες κηπευτικών χαμηλής και υψηλής κάλυψης, συγκέντρωση σε ειδικούς χώρους και συγκομιδή από φορέα διαχείρισης.
- Ενίσχυση αντιανεμικών και αντιχαλαζικών δικτύων στο καρπούζι (πρώιμο) με παράλληλη έρευνα από το Γ.Π.Α. για τα οφέλη από την εφαρμογή τους.
- Δημιουργία συσκευαστηρίου καρπουζιού στην περιοχή Τριφυλίας.
- Πιστοποίηση καρπουζιού στην περιοχή Τριφυλίας ως προϊόν ΠΓΕ.

- Ίδρυση Δημοπρατηρίου για τη διακίνηση των αγροτικών προϊόντων με στόχο να μειωθεί η ψαλίδα μεταξύ τιμών που εισπράττει ο παραγωγός και αυτών που πληρώνει ο καταναλωτής.
- Σε ότι αφορά την Ανθοκομία αν και υπάρχει δυναμική κυρίως σε υδροπονική καλλιέργεια δρεπτού τριαντάφυλλου υπάρχουν σημαντικές δυσκολίες σε ότι αφορά τη διάθεση της παραγωγής λόγω δυσκολιών πρόσβασης. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η δημιουργία ενώσεων ομάδων παραγωγών ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί οι παραγωγοί.

5. Αρωματικά φυτά

- Μελέτη της οικοφυσιολογίας των αρωματικών - φαρμακευτικών φυτών της περιφέρειας Πελοποννήσου, αξιολόγηση των τοπικών πληθυσμών και εισαγωγή τους σε βιολογική κυρίως καλλιέργεια.
- Καταγραφή των χρήσεων των φυτών της Πελοποννησιακής χλωρίδας.
- Παραγωγή υψηλής ποιότητας πολλαπλασιαστικού υλικού των οικονομικής σημασίας αρωματικών-φαρμακευτικών φυτών.
- Αξιολόγηση και εισαγωγή διαφόρων άγριων λαχανικών σε καλλιέργεια.
- Μελέτη ανάπτυξης και παραγωγής διαφόρων φυτικών ειδών που δεν προορίζονται για παραγωγή τροφίμων.

6. Συκιά

- Σταδιακή αναδιάρθρωση σε βάθος τριετίας παλαιών συκεώνων με νέες.
- Εκσυγχρονισμός υπαρχόντων συσκευαστηρίων-τυποποιητηρίων.
- Ένταξη στη βιολογική γεωργία.

7. Προϊόντα Ποιότητας (ΠΓΕ/ ΠΟΠ)

Στην περιφέρεια Πελοποννήσου υπάρχουν Τοπικά Προϊόντα με προοπτικές πιστοποίησης τα οποία συμβάλλουν στην αύξηση του γεωργικού εισοδήματος, στηρίζουν τις πρωτοβουλίες των τοπικών παραγωγών και ενισχύουν την συμμετοχή τους στον αγροτουρισμό. Τα προϊόντα αυτά είναι:

ΦΡΟΥΤΑ – ΚΑΡΠΟΙ: Πορτοκάλια Λακωνίας, μήλα Αρκαδίας (delicious Πιλαφά, ξηρά σύκα Καλαμάτα, αγγινάρες Μικρομάνης, φραγκόσυκα Μάνης, σταφίδα

ΛΑΧΑΝΙΚΑ – ΟΣΠΡΙΑ: Κρεμμύδι Λακωνίας (Βατικιώτικο)

ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ: Γιαούρτη Λακωνίας, μυτζήθρα Μαλεβού Λακωνίας

ΑΛΛΑΝΤΙΚΑ: Λουκάνικα Μάνης, παστό χοιρινό Αρκαδίας, σαλάμι Μάνης (Ματέας), σύγλινα Μάνης

ΑΛΙΕΥΜΑΤΑ: Πετρομπάρμπουνο Μονεμβασιάς

ΑΡΤΟΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ: Πατατόψωμο Αρκαδίας, Λαλάγγι Καλαμών

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗ: Παστέλι Καλαμάτας

Ενδεικτικές παρεμβάσεις για τα προϊόντα αυτά είναι:

- Εμπορική αξιοποίηση των προϊόντων ποιότητας ΠΟΠ και ΠΓΕ που παράγονται εντός της περιφέρειας μέσω της ενημέρωσης των καταναλωτών για τα ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά των προϊόντων ΠΟΠ/ ΠΓΕ.
- Αναγκαίες ενέργειες για να πιστοποιηθούν ως ΠΟΠ/ ΠΓΕ όσα από τα Τοπικά προϊόντα που αναφέρθηκαν παραπάνω πληρούν τις προϋποθέσεις (π.χ. Πορτοκάλια Λακωνίας, Μήλα Αρκαδίας, ξηρά σύκα Καλαμάτας, κρεμμύδι Λακωνίας). Με την κατοχύρωση τους ως ΠΟΠ/ ΠΓΕ τα Τοπικά αυτά προϊόντα θα αποκτήσουν αναγνωρισιμότητα και συνεπώς μεγαλύτερη ευκολία στη διάθεση καθώς, και προστιθέμενη αξία ενισχύοντας το γεωργικό εισόδημα.
- Ουσιαστικός έλεγχος των προϊόντων που φέρουν τις ενδείξεις ΠΟΠ/ΠΓΕ από τον ΟΠΕΓΕΠ προκειμένου να ελέγχεται αν τηρούνται τα όσα ορίζει η νομοθεσία για τα προϊόντα ΠΟΠ/ ΠΓΕ και να αποφευχθούν φαινόμενα παράνομης χρήσης των ενδείξεων αυτών που δύναται να βλάψουν την «καλή εικόνα» που έχουν οι καταναλωτές για τα προϊόντα αυτά.
- Επέκταση της παραγωγής προϊόντων ΠΟΠ/ ΠΓΕ που εμφανίζουν μεγάλη ζήτηση στην αγορά.

8. Βιολογική Γεωργία & Συστήματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Η διαρκώς αυξανόμενη ζήτηση που παρατηρείται τόσο στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά για ποιοτικά και ασφαλή προϊόντα δημιουργεί ευκαιρίες για επέκταση της παραγωγής βιολογικών προϊόντων στην περιφέρεια Πελοποννήσου κυρίως σε ότι αφορά το ελαιόλαδο, τα αμπελουργικά προϊόντα, τα εσπεριδοειδή, καθώς και τα κηπευτικά σε περιοχές όπου δεν υπάρχουν σημαντικές ασθένειες και εχθροί που να καθιστούν δύσκολη ή/ και αδύνατη την εφαρμογή της βιολογικής γεωργίας.

Το σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης είναι ένα σύστημα οργάνωσης μιας γεωργικής εκμετάλλευσης που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, ορθή γεωργική πρακτική, ασφάλεια και υγιεινή εργαζομένων, ασφάλεια προϊόντων, ιχνηλασιμότητα και φιλοπεριβαλλοντικές δράσεις. Στοχεύει στη δημιουργία της βάσης για αποτελεσματική και επικερδή παραγωγή σε μια οικονομικά βιώσιμη και περιβαλλοντικά υπεύθυνη γεωργική επιχείρηση, ενσωματώνοντας στις σύγχρονες καλλιεργητικές πρακτικές, ωφέλιμες φυσικές διαδικασίες.

Συνοπτικά, οι παρεμβάσεις που προτείνονται αφορούν στα παρακάτω:

- Επαγγελματική κατάρτιση – ενημέρωση των παραγωγών σχετικά με την εφαρμογή βιολογικών συστημάτων καλλιέργειας, την εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης της παραγωγής, τα οφέλη από την εφαρμογή βιολογικής γεωργίας, τα οφέλη από την εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης της παραγωγής.
- Επίσης, απαιτείται ενημέρωση των καταναλωτών για τα ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά των βιολογικών προϊόντων έτσι ώστε να αυξηθεί η ζήτηση για βιολογικά προϊόντα.
- Χορήγηση ενισχύσεων για ένταξη συμβατικών γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε περιοχές όπου δεν εμφανίζονται σημαντικές ασθένειες και εχθροί στην βιολογική γεωργία.
- Ενθάρρυνση των παραγωγών για ένταξη στην ολοκληρωμένη διαχείριση και πιστοποίηση προϊόντων και ιδιαίτερα των κηπευτικών κατά EUREPGAP βάσει των απαιτήσεων των αγορών του εξωτερικού.
- Συμπράξεις-δικτυώσεις μεταξύ βιοκαλλιεργητών με στόχο την ευκολότερη διάθεση της παραγωγής, την μείωση του κόστους παραγωγής, την επίτευξη υψηλότερων τιμών.

9. Κτηνοτροφικά φυτά

Προτάσεις για την προώθηση της καλλιέργειας κτηνοτροφικών φυτών μπορούν να είναι:

- Παροχή κινήτρων για την καλλιέργεια κτηνοτροφικών φυτών, είτε με την ενίσχυση των κατόχων ακαλλιεργητων εκτάσεων για την ενοικίαση τους σε κτηνοτρόφους, είτε με την ενίσχυση των ίδιων των κτηνοτρόφων για την αγορά και σπορά κτηνοτροφικών φυτών.

- Προώθηση της καλλιέργειας εναλλακτικών κτηνοτροφικών φυτών σε ξηρικά εδάφη όπως είναι αυτή του κτηνοτροφικού ρεβιθιού.
- Εφαρμογή της υποχρεωτικής καλλιέργειας κτηνοτροφικών φυτών σε ένα ποσοστό 20% των εκτάσεων όπως εξάλλου ορίζει η Ευρωπαϊκή Νομοθεσία.
- Αξιοποίηση των υποπροϊόντων της φυτικής παραγωγής στην εκτροφή των ζώων. Ένα μέρος του σιτηρεσίου των ζώων μπορεί να συμπληρωθεί από υποπροϊόντα της φυτικής παραγωγής (αποξηραμένη φλούδα των πορτοκαλιών και υποπροϊόντα ελιάς όπως κλάδοι και φύλλα).

ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

1. Εκπαίδευση – κατάρτιση - ενημέρωση

- Εκπαίδευση - Επαγγελματική κατάρτιση κτηνοτρόφων και λοιπών φορέων σε θέματα όπως:
 - ο Η εφαρμογή συστημάτων ορθής διαχείρισης των εκμεταλλεύσεων,
 - ο Η εφαρμογή σύγχρονων και καινοτόμων δράσεων,
 - ο Η παραγωγή πιστοποιημένων προϊόντων (συστήματα πιστοποίησης, εφαρμογή προτύπων διαχείρισης, βιολογικά προϊόντα, συστήματα ιχνηλασιμότητας).
- Ειδικότερα επισημαίνεται η ανάγκη κατάρτισης:
 - ο Γεωτεχνικών σε σύγχρονα θέματα παραγωγής και εμπορίας κτηνοτροφικών προϊόντων,
 - ο Στελεχών συνεταιριστικών και ιδιωτικών επιχειρήσεων, ομάδων παραγωγών και στελεχών εξαγωγικών επιχειρήσεων (μεταποιητικών και εμπορικών) στις διεθνείς πωλήσεις – μάρκετινγκ,
 - ο Αλλοδαπών εργαζομένων.
- Έμφαση στην υποχρεωτική εκπαίδευση των νέων παραγωγών/κτηνοτρόφων καθώς και όλων όσων εμπλέκονται στους κλάδους της ζωικής παραγωγής.
- Έμφαση στην εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης και εκπαίδευσης σε καινοτόμες εφαρμογές, όπως οι νέου τύπου εκτροφές (π.χ. εκτακική χοιροτροφία) οι οποίες συμβαδίζουν με στόχους βελτίωσης του φυσικού περιβάλλοντος.

- Συμμετοχή στα πλαίσια των προγραμμάτων κατάρτισης και του ΕΛΟΓ και ειδικότερα σε προγράμματα ενημέρωσης των μεταποιητικών επιχειρήσεων, για θέματα ποιότητας γάλακτος, ορθών πρακτικών εισκόμισης, νομοθεσίας, υποχρεώσεων κ.ά.

2. Χωροταξική οργάνωση και ορισμός χρήσεων γης

Δημιουργία ενός ανεξάρτητου περιφερειακού οργάνου το οποίο θα αποτελείται από εκπροσώπους των αρμόδιων υπουργείων, της περιφέρειας, των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων, των δήμων, των επαγγελματικών επιμελητηρίων, των επαγγελματικών συλλογών και των συνεταιριστικών οργανώσεων προκειμένου να αναλάβει τον καθορισμό των χρήσεων γης, και την προώθηση της δημιουργίας των χαρτών. Ακόμη το ίδιο όργανο πιθανά θα μπορούσε να ασχοληθεί με το ιδιοκτησιακό καθεστώς των βοσκοτόπων.

3. Βελτίωση, αξιοποίηση και ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων

Για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των κλάδων της ζωικής παραγωγής εκτατικής μορφής κρίνεται αναγκαία η προώθηση και εφαρμογή των κατάλληλων συστημάτων ελεγχόμενης βόσκησης και η εφαρμογή ζωνών απαγόρευσης βόσκησης σε απειλούμενα υπό κατάρρευση οικοσυστήματα.

Η βελτίωση των βοσκοτόπων περιλαμβάνει τεχνικά έργα όπως: δρόμοι προσπέλασης, ομβροδεξαμενές, αγωγοί μεταφοράς νερού, υδρομαστεύσεις, ποτίστρες, στέγαστρα ζώων, ράμπεςφόρτωσης ζώων, λουτρά αποπαρασίτωσης ζώων, κ.λπ.

Προτάσεις παρέμβασης για την επίλυση των προβλημάτων της βελτίωσης των βοσκοτόπων αποτελούν:

- Η εφαρμογή προγραμμάτων διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης και δημιουργίας τεχνικών έργων και έργων υποδομής Μέσο για την επίτευξη του στόχου μπορεί να αποτελέσει η δημιουργία φορέα διαχείρισης των βοσκοτόπων ο οποίος θα αναλάβει την διαχείριση των προγραμμάτων βελτίωσης και διαχείρισης των βοσκοτόπων.
- Έργα Βελτίωσης της λιβαδικής βλάστησης
- Γενικά μέτρα που είναι απαραίτητα για την ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων (περιφράξεις, φυσικοί φράκτες, έργα ποτίσματος των ζώων, στέγαστρα ζώων, δρόμοι, ενημέρωση των κτηνοτρόφων).

4. Προώθηση της βιολογικής κτηνοτροφίας

Για την περαιτέρω ενίσχυση της βιολογικής κτηνοτροφίας προτείνονται:

- Η εφαρμογή μέτρων για την ενίσχυση των κτηνοτρόφων που τηρούν τις προδιαγραφές της βιολογικής κτηνοτροφίας με επιλέξιμες δαπάνες για την απόκτηση των απαραίτητων μηχανημάτων ή αποθηκευτικών χώρων στα πλαίσια της βιολογικής παραγωγής των προϊόντων τους.

Επίσης λαμβάνοντας υπόψη των δυσκολιών στην εύρεση βιολογικών ζωοτροφών και την διέξοδο στην αγορά προτείνεται:

- Η προώθηση της δημιουργίας καθετοποιημένων κτηνοτροφικών μονάδων με προσανατολισμό στη βιολογική κτηνοτροφία, οι οποίες να συνδυάζουν την παραγωγή των προϊόντων τους με την παραγωγή ζωοτροφών.
- Κίνητρα για την συνύπαρξη κτηνοτροφικών μονάδων με άλλους κλάδους της βιολογικής γεωργίας, όπως για παράδειγμα βιολογικές πτηνοτροφικές μονάδες σε συνδυασμό με βιολογικούς ελαιώνες.
- Κίνητρα για προώθηση στην ένταξη εκμεταλλεύσεων στη βιολογική εκτροφή σε κλάδους που δεν έχουν ιδιαίτερα αναπτυχθεί ήδη, όπως μελισσοκομία και κονικλοτροφία.

5. Ηλικιακή ανανέωση των κτηνοτρόφων

Προς την κατεύθυνση αυτή προτείνεται:

- Η βελτίωση/εμπλουτισμός των ήδη υπάρχοντων κινήτρων ιδιαίτερα των αγροτών που θα ασχοληθούν επαγγελματικά με την αιγοπροβατοτροφία.
- Εντατικοποίηση της ενημέρωσης σχετικά με τα κίνητρα που παρέχονται για την ενασχόληση με τον κλάδο της κτηνοτροφίας και ιδιαίτερα με την αιγοπροβατοτροφία.

6. Ενισχύσεις για την οργάνωση των κτηνοτρόφων σε κλαδικούς συνεταιρισμούς και την ανάπτυξη Διεπαγγελματικών Οργανώσεων

Η οργάνωση των κτηνοτρόφων σε σύγχρονους, επιχειρηματικού χαρακτήρα κτηνοτροφικούς συνεταιρισμούς θεωρείται απαραίτητη για την επιβίωση τους και ιδιαίτερα για τον κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας, όπου οι εκμεταλλεύσεις είναι μικρότερες και λιγότερο επιχειρηματικού τύπου (εκτατικής - ημι-εντατικής μορφής). Δεν πρόκειται όμως για τους γνωστούς συνεταιρισμούς που έχουμε υπόψη μας.

Αντίθετα πρόκειται για κλαδικούς συνεταιρισμούς που αναπτύσσουν ένα ευρύτατο πλαίσιο δραστηριοτήτων που έχει σχέση με την εκμετάλλευσή τους και την ανάπτυξή της. Επομένως προτείνεται, η παροχή ενισχύσεων και κινήτρων για την οργάνωση των κτηνοτρόφων σε κλαδικούς συνεταιρισμούς και ανάπτυξη διεπαγγελματικών οργανώσεων.

7. Ενίσχυση των προγραμμάτων γενετικής βελτίωσης των ζώων

Συνοπτικά στο θέμα της γενετικής βελτίωσης του ζωικού κεφαλαίου προτείνονται:

- Η συνέχιση και ενδυνάμωση των προγραμμάτων διατήρησης των αυτόχθονων σπάνιων φυλών και πληθυσμών αγροτικών ζώων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο για την περιοχή ενδιαφέρον.

Για την περιφέρεια Πελοποννήσου ενισχύονται οι παρακάτω φυλές:

Βοοειδή: Ελληνική Βραχυκέρατη

Πρόβατα: Άργους, Σαρακατσάνικο, Χίου

Χοίροι: Εγχώριος Ελληνικός Χοίρος

- Η εξέταση δημιουργίας σταθμού γενετικής βελτίωσης στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

8. Ενίσχυση στην προώθηση και παραγωγή προϊόντων ποιότητας (ΠΟΠ/ΠΓΕ) και παραδοσιακών προϊόντων

- Προώθηση της παραγωγής προϊόντων ποιότητας και ενίσχυσης στην παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας που μπορούν να αποτελέσουν τρόπους στήριξης του εισοδήματος των κτηνοτρόφων.

Με βάση τα παραπάνω προτείνονται:

- Κίνητρα για την προώθηση της Φέτας και Σφέλας ως προϊόντα ποιότητας στην εθνική και διεθνή αγορά.
- Συντονισμός ενεργειών των επιχειρήσεων του κλάδου της ζωικής παραγωγής (τυροκομεία και μεταποιητήρια κρέατος) για:
 - ο την ορθολογική αξιοποίηση των προσφερόμενων προγραμμάτων υποστήριξης, προώθησης και προβολής των τυριών ΠΟΠ στην Ελλάδα και την Ε.Ε,

- ο την εξεύρεση και αξιοποίηση ισχυρότερων δικτύων διανομής στη διεθνή αγορά και αξιόπιστων συνεργατών.
- Κίνητρα εκπόνησης μελετών για την πιστοποίηση λοιπών προϊόντων ζωικής προέλευσης ως ΠΟΠ/ΠΓΕ.

Ειδικότερα για την προστασία της διασφάλισης του ονόματος «ΦΕΤΑ» προτείνονται:

- Αυστηρός έλεγχος στην ποιότητα του αιγοπρόβειου γάλακτος που χρησιμοποιείται για την παραγωγή της φέτας σε ότι αφορά (το μικροβιακό φορτίο, τη νοθεία, τα φυσικοχημικά χαρακτηριστικά).
- Έλεγχος στο ισοζύγιο του γάλακτος των τυροκομείων ανά μήνα με καταγραφή στοιχείων και ελέγχων στα παρακάτω: Ποσότητα γάλακτος, είδος γάλακτος, προέλευση γάλακτος που εισάγεται στα τυροκομεία, ποσότητα και είδος παραγόμενων προϊόντων, διάθεση προϊόντων και αντιστοίχιση με τιμολόγια πώλησης.
- Κάλυψη των υγειονομικών και λοιπών απαιτήσεων λειτουργίας από τα τυροκομεία (Άδεια λειτουργίας – Σύστημα Ασφάλειας Τροφίμων HACCP ή ISO 22000 κ.λπ.).
- Φυλές προβάτων. Επειδή στη χώρα μας κυριαρχεί η εκτατική βόσκηση των αιγοπροβάτων με ζώα που δεν προέρχονται κατά ανάγκη από αμιγείς ελληνικές φυλές και επειδή δεν μπορούν να ληφθούν μέτρα απαγορευτικά σε ότι αφορά την εισαγωγή και εκτροφή ξένων φυλών ζώων για ενδυνάμωση της προστασίας του ονόματος της «φέτας» η πρόταση του καθ. Γ. Ζέρβα μας βρίσκει σύμφωνους. Σύμφωνα με αυτή το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων θα μπορούσε να παρέμβει με δύο ενέργειες:
 - ο Ενημέρωση των κτηνοτρόφων μέσω των Γεωπόνων των Διευθύνσεων Γεωργικής Ανάπτυξης για τις Ελληνικές Φυλές που αποδίδουν υψηλές αποδόσεις (τουλάχιστον εφάμιλλες με αυτές της Lacaune και Awassi) με παράλληλη παροχή διευκολύνσεων για την προμήθεια τέτοιων ζώων (πχ. Καραγκούνικο, Άργους) ελεγχόμενων αποδόσεων.
 - ο Διαχωρισμός του γάλακτος που προέρχεται από άλλες φυλές και προώθηση του γάλακτος αυτού για παραγωγή άλλων τυριών εκτός φέτας (πχ. γραβιέρα, κεφαλογραβιέρα κλπ.). Το προερχόμενο από αυτόχθονες φυλές αιγοπροβάτων γάλα, θα προορίζεται για την παραγωγή της φέτας

με παράλληλη πιστοποίηση της εκτροφής αλλά και της διακίνησης του συγκεκριμένου γάλακτος προς το τυροκομείο (βλέπε προτεινόμενο πρότυπο για αιγοπροβατοτροφία).

9. Ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης

Η Ολοκληρωμένη Διαχείριση αποτελεί μία μέθοδο παραγωγής που καλύπτει ολόκληρη τη διατροφική αλυσίδα. Βασικότατο κομμάτι της επιτυχίας ενός συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης είναι η ανάπτυξη στρατηγικών, οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη όλες τις σχετικές μεθόδους και τακτικές που έχει στη διάθεσή του ο κάθε συμμετέχων, ώστε επιτευχθούν όλες εκείνες οι αλλαγές που χρειάζονται για την αποτελεσματική, οικονομικά εφικτή και συνολικά αποδεκτή εφαρμογή της.

Με βάση τα παραπάνω προτείνονται:

- Εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης της παραγωγής κυρίως σε περιοχές που εμφανίζουν δυναμική.
- Προώθηση δημιουργίας πιστοποιημένων ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης στους υπόλοιπους κλάδους της ζωικής παραγωγής.

10. Λοιπές οριζόντιες παρεμβάσεις

- Προώθηση της εφαρμογής συστημάτων κατά ISO και HACCP στις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.
- Κίνητρα για να ισχύσει το καθεστώς μετεγκατάστασης που ισχύει στην υπόλοιπη χώρα, ώστε να εκσυγχρονιστούν εκμεταλλεύσεις και να ικανοποιούν τις νέες προδιαγραφές υγιεινής.
- Επιτάχυνση της ολοκλήρωσης των Μητρώων Βοοειδών και Αιγοπροβάτων
- Παροχή επιπρόσθετων κινήτρων για μείωση των επιτοκίων για επενδύσεις σε κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις

11. Κλάδος αιγοπροβατοτροφίας

- Δημιουργία προτύπου αιγοπροβατοτροφίας
- Δημιουργία προτύπου για την παραγωγή ζωοτροφών αιγοπροβατοτροφίας. Σκοπός του προτύπου θα είναι η καθιέρωση συγκεκριμένων κανόνων για την προέλευση των πρώτων υλών, την παραγωγή και τις μεθόδους παρασκευής ζωοτροφών που προορίζονται για την εκτροφή αιγοπροβάτων.

- Ενισχύσεις για τον εκσυγχρονισμό των μονάδων με τη βελτίωση των υποδομών (ηλεκτρισμός, υδροδότηση, παγολεκάνες, αλμεκτικές μηχανές)
- Προσανατολισμός και μετατροπή ενός ποσοστού των εκτατικών αιγοπροβατοτροφικών μορφών εκμετάλλευσης σε ημιεντατικές
- Προώθηση της ηλεκτρονικής σήμανσης των αιγοπροβάτων πριν το 2008. Η ηλεκτρονική σήμανση γίνεται στα πλαίσια του Καν. 21/2004 και καθίσταται υποχρεωτική πριν το 2008.

12. Κλάδος βοοτροφίας

- Πλήρης εφαρμογή της ποιοτικής κατάταξης σφάγιων βοοειδών και αμοιβή του παραγωγού με βάση την ποιότητα των σφάγιων από το Ποιοτικό Παρακράτημα.
- Κίνητρα για την προώθηση της επισήμανσης του βοείου κρέατος και της επισήμανσης και καταγραφής των βοοειδών, με βάση τους Καν. 1760/2000 και 1825/2000.
- Προώθηση της δημιουργίας επιχειρηματικών μονάδων εκτροφής βοοειδών.

13. Κλάδος χοιροτροφίας

- Εφαρμογή συστήματος ταξινόμησης του χοιρινού κρέατος στα πλαίσια του Καν. 3220/84
- Προώθηση της εφαρμογής του συστήματος πιστοποίησης της ποιότητας του χοιρινού κρέατος
- Εκσυγχρονισμός παλαιών χοιροτροφικών μονάδων και προώθηση της δημιουργίας νέων μονάδων επιχειρηματικής μορφής
- Προώθηση για την δημιουργία μονάδων εκτατικής εκτροφής χοίρων
- Προώθηση συστημάτων Ολοκληρωμένης Περιβαλλοντικής Διαχείρισης
- Μετεγκατάσταση των χοιροτροφικών μονάδων όπου συντρέχουν λόγοι υγιεινής και προστασίας του περιβάλλοντος
- Ενίσχυση για την κατασκευή, τον εξοπλισμό και την αναβάθμιση εγκαταστάσεων χειρισμού, επεξεργασίας και διάθεσης των αποβλήτων των χοιροτροφικών μονάδων και την υποχρεωτική χρησιμοποίησή τους.

14. Κλάδος πτηνοτροφίας

- Παροχή κινήτρων για εκσυγχρονισμό των υπάρχοντων πτηνοτροφικών μονάδων και των μονάδων μεταποίησης τους.
- Προώθηση των Ειδικών Πτηνοτροφικών Εκτροφών με δημιουργία εκμεταλλεύσεων εκτατικής εκτροφής.
- Κίνητρα για την εκτροφή πουλερικών, όπως οι γαλοπούλες, οι χήνες, οι πάπιες, οι φραγκόκοτες και οι στρουθοκάμηλοι, με την δημιουργία νέων μονάδων ή την εκτροφή τους στις υπάρχουσες μονάδες με επέκταση αυτών.
- Προώθηση της πιστοποίησης και επισήμανσης του κρέατος πουλερικών και των αυγών και της εφαρμογής συστημάτων ιχνηλασιμότητας.
- Παροχή κινήτρων για την επεξεργασία και αποθήκευση των αποβλήτων στις πτηνοτροφικές μονάδες και την υποχρεωτική χρήση τους για την προστασία του περιβάλλοντος.

15. Κλάδος μελισσοκομίας

- Κίνητρα για την τυποποίησης και εμπορίας του μελιού και την προώθηση της Βανίλιας Μαινάλου. Κρίνεται απαραίτητη η αξιοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος που διαθέτει το συγκεκριμένο προϊόν για την περιοχή. Παρεμβάσεις αφορούν τόσο την προώθηση του προϊόντος στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά.
- Κίνητρα για την αντικατάσταση των παλαιών κυψελών για μελισσοκόμους που ήδη δεν έχουν προχωρήσει στην αντικατάστασή τους.
- Κίνητρα για την αξιοποίηση λοιπών μελισσοκομικών προϊόντων (γύρη, βασιλικός πολτός κτλ.) και υποπροϊόντων.

16. Κλάδος κονικλοτροφίας

- Παροχή κινήτρων για την ίδρυση νέων εκμεταλλεύσεων συστηματικής μορφής και εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων με στόχο την ορθολογική αύξηση της παραγωγής κουνελίσου κρέατος.
- Προώθηση της εφαρμογής του συστήματος πιστοποίησης της ποιότητας του κουνελίσου κρέατος.

ΚΛΑΔΟΣ ΑΛΙΕΙΑΣ

1. Θαλάσσια αλιεία

- Προώθηση των αποσύρσεων παλαιών σκαφών με αποζημίωση στους πλοιοκτήτες
- Εφαρμογή του προγράμματος για την πρόωρη συνταξιοδότηση των αλιέων
- Εκσυγχρονισμός του αλιευτικού στόλου του νομού με την αντικατάσταση των παλαιών αλιευτικών σκαφών
- Προστασία των ιχθυοαποθεμάτων από την υπεραλίευση και την παράνομη αλιεία
- Απαγόρευση αλιείας καταστροφικών εργαλείων στους κλειστούς κόλπους
- Στις υποδομές για την θαλάσσια αλιεία προτείνεται η σύνταξη μελετών για αλιευτικά καταφύγια με τη βοήθεια των δήμων και του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Τα αλιευτικά καταφύγια πρέπει να είναι μικρά σύγχρονα λιμανάκια στα οποία δεν θα υπάρχουν υποδομές στον χερσαίο χώρο, θα εξυπηρετούν και ερασιτέχνες αλιείς και η διαχείρισή τους θα ανήκει αποκλειστικά στους δήμους.

2. Υδατοκαλλιέργειες

- Εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων μονάδων και ΙΧΣ, με ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση της ποιότητας και της υγιεινής των προϊόντων.
- Εντατική εκτροφή νέων ειδών υδρόβιων οργανισμών που χαρακτηρίζονται από ταχεία ανάπτυξη και από δυνατότητα δημιουργίας νέων εμπορικών προϊόντων αυξημένης προστιθέμενης αξίας (π.χ. φιλετοποίηση).
- Χρήση παραγωγικών μεθόδων υδατοκαλλιέργειας που συμβάλλουν στην προστασία και στη βελτίωση του περιβάλλοντος καθώς και στη διατήρηση της φύσης.
- Ενθάρρυνση δημιουργίας Ομάδων Παραγωγών στον κλάδο των Υδατοκαλλιεργειών.
- Δια βίου εκπαίδευση των απασχολούμενων στο κλάδο των Υδατοκαλλιεργειών.

3. Μεταποίηση και εμπορία αλιευτικών προϊόντων

- Κατασκευή νέων παραγωγικών μονάδων μεταποίησης αλιευτικών προϊόντων και η εγκατάσταση νέων γραμμών παραγωγής, ιδιαίτερα αυτών που θα στοχεύουν σε προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας, τα οποία θα μπορούν να ανταγωνιστούν τα παραγόμενα των τρίτων χωρών.
- Παρουσίαση επώνυμου προϊόντος στην αγορά με ταυτότητα και προβολή των ποιοτικών προτύπων των μεταποιητικών μονάδων.
- Βελτίωση και ολοκλήρωση της κατασκευής μονάδων συσκευασίας αλιευτικών προϊόντων, ιδιαίτερα των προϊόντων της υδατοκαλλιέργειας, προκειμένου το σύνολο της παραγωγής να διακινείται μέσω εγκεκριμένων εγκαταστάσεων σύμφωνα με τις απαιτήσεις των Οδηγιών 91/492/ΕΟΚ και 91/493/ΕΟΚ, με έμφαση αυτών που αφορούν θέματα ποιότητας και υγιεινής.
- Ενθάρρυνση της δια βίου εκπαίδευσης των εργαζομένων στον κλάδο, με έμφαση στην ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση.
- Προώθηση της κατανάλωσης και του marketing, ιδιαίτερα με διαφήμιση και ενημέρωση του καταναλωτή για τις μορφές των προϊόντων, την ποιότητα τους και τη διατροφική τους αξία.

ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ

Λαμβάνοντας υπόψη τα περιβαλλοντικά αλλά και τα οικονομικά οφέλη που έπονται της ορθολογικής διαχείρισης του δασικού μας πλούτου θα πρέπει εκτός των μέτρων εκείνων που προστατεύουν την δασική έκταση όπως π.χ.

- Ενίσχυση έργων πρόληψης των πυρκαγιών (π.χ. αντιπυρικές ζώνες).
- Κατασκευή έργων οδοποιίας (προστασία και διαχείριση/αξιοποίηση).
- Έργα διευθέτησης χειμάρρων.
- Αντιμετώπιση ασθενειών των δασών.
- Έλεγχο των βοσκοτόπων στα βοσκούμενα δάση.

να ληφθούν και μέτρα σχετικά με την:

- Καθιέρωση κριτηρίων ποιότητας στην παραγωγή ελληνικής ξυλείας.
- Ενίσχυση για την ρητινοκαλλιέργεια (κυρίως Νομός Κορινθίας).

- Ενημέρωση για τις καταστροφικές συνέπειες της πυρκαγιάς των δασών στο ευρύτερο οικολογικό σύστημα.
- Ανάδειξη και προστασία των περιστατικών δασών της Περιφέρειας Πελοποννήσου.
- Ενισχύσεις για δασώσεις αγροτικών περιοχών (στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές).
- Εγκατάσταση δικτύων πληροφόρησης – επικοινωνίας και συντονισμού μεταξύ δασαρχείου και βιομηχανίας – βιοτεχνίας (αγορά).

B. ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- Κατάρτιση στελεχών συνεταιριστικών και ιδιωτικών επιχειρήσεων και ομάδων παραγωγών στις διεθνείς πωλήσεις – marketing.
- Κατάρτιση στελεχών εξαγωγικών επιχειρήσεων (μεταποιητικών) στις διεθνείς πωλήσεις – marketing.
- Κατάρτιση σε θέματα συσκευασίας-τυποποίησης και προώθησης αγροτικών προϊόντων.
- Πιστοποίηση μονάδων μεταποίησης με πρότυπα διαχείρισης ποιότητας, υγιεινής και ασφάλειας, περιβαλλοντικής διαχείρισης (ISO 9001, HACCP, ISO, 14001).
- Στις επενδύσεις μεταποίησης και εμπορίας να εξετάζεται, ανεξάρτητα από το ύψος της επένδυσης, ως κριτήριο και η βιωσιμότητα.

Παρεμβάσεις στη φυτική παραγωγή: Αναφέρονται σε κάθε καλλιέργεια

Παρεμβάσεις στην κτηνοτροφία

Σφαγεία:

- Εκσυγχρονισμός των υπάρχοντων σφαγείων με τη δημιουργία ευέλικτων σφαγιοτεχνικών υποδομών (πχ. εγκατάσταση μονάδων αδρανοποίησης ή καύσης των υλικών υψηλού και χαμηλού κινδύνου «rendering», εναπόθεση αποβλήτων) και την προσαρμογή τους στις απαιτήσεις της Κοινοτικής νομοθεσίας.
- Εγκατάσταση συστημάτων ιχνηλασιμότητας σε όσα σφαγεία δεν διαθέτουν ήδη.

- Αύξηση της δυναμικότητας των εγκεκριμένων σφαγείων σε περιόδους που απαιτείται για την κάλυψη των αναγκών σε επίπεδο Νομών.
- Δημιουργία σφαγείων μικρής δυναμικότητας για αιγοπρόβατα σε ορεινές περιοχές όπου απαιτείται.

Τυροκομεία:

- Κίνητρα για τον εκσυγχρονισμό και πιστοποίηση τυροκομείων
- Κίνητρα για την εγκατάσταση συστημάτων ιχνηλασιμότητας

Μονάδες τυποποίησης κρέατος

- Κίνητρα για τον εκσυγχρονισμό και πιστοποίηση τυποποιητηρίων κρέατων
- Κίνητρα για την εγκατάσταση συστημάτων ιχνηλασιμότητας.

Γ. ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Οι παρεμβάσεις που προτείνονται για τον τριτογενή τομέα της περιφέρειας Πελοποννήσου σε συσχέτιση με τις προτεινόμενες παρεμβάσεις στον πρωτογενή τομέα αφορούν στα παρακάτω:

- Ενίσχυση επενδύσεων εκσυγχρονισμού και ίδρυσης μικρών καταλυμάτων.
- Ανάπτυξη και διάθεση στην αγορά τουριστικών υπηρεσιών που σχετίζονται με τον αγροτουρισμό.
- Προώθηση του αγροτουρισμού μέσω δημιουργίας "επισκέψιμων ελαιώνων".
- Προβολή και προώθηση των πολιτιστικών εκδηλώσεων και παραδοσιακών επαγγελμάτων.
- Υπηρεσίες και δραστηριότητες πολιτισμού και αναψυχής στα αγροτικά κέντρα.
- Ίδρυση ή εκσυγχρονισμός πολύ μικρών επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα όπως παραδοσιακά καφενεία, ταβέρνες, επιχειρήσεις εμπορίας τοπικών παραδοσιακών προϊόντων, παραδοσιακά εργαστήρια-οικοτεχνίες (π.χ. Δημητσάνα).
- Ανάπτυξη χειροτεχνικών δραστηριοτήτων.

Δ. ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

1. Τομείς Εκπαίδευσης, Κατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυσης της Επιχειρηματικότητας

Η εκπαίδευση του αγροτικού πληθυσμού στην Περιφέρεια Πελοποννήσου καταγράφεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Όμως τόσο η αύξηση της ανταγωνιστικότητας του τομέα όσο και η διαφοροποίηση της αγροτικής απασχόλησης αποτελούν βασικές απαιτήσεις τόσο της Νέα Κοινής Αγροτικής Πολιτικής όσο και του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου για την Αγροτική Ανάπτυξη 2007-2013.

Στα πλαίσια αυτά θα πρέπει τα προγράμματα εκπαίδευσης/ κατάρτισης να επικεντρωθούν στα παρακάτω:

- Ενημέρωση σε ότι αφορά την νέα ΚΑΠ (π.χ. στόχοι, οικονομικό πλάνο, αρχές ολοκληρωμένης διαχείρισης καλλιέργειας κτλ).
- Περιβαλλοντική εκπαίδευση.
- Ενημέρωση/κατάρτιση στις νέες τάσεις ζήτησης της αγοράς (π.χ. ενεργειακές καλλιέργειες, βιολογική γεωργία, αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, πιστοποιημένα προϊόντα ΠΟΠ/ ΠΓΕ, ολοκληρωμένης διαχείρισης κλπ), βασικές αρχές οργάνωσης και διαχείρισης της γεωργικής εκμετάλλευσης, νέες μορφές καλλιέργειας, ανάπτυξης εξωγεωργικών δραστηριοτήτων.
- Κατάρτιση γεωπόνων.
- Κατάρτιση και επιχειρηματικότητα (κυρίως των νέων αγροτών σε ζητήματα αιχμής που καθιστούν την αγροτική εκμετάλλευση βιώσιμη).

2. Παρεμβάσεις στο Φυσικό Περιβάλλον

Το περιβάλλον και οι φυσικοί πόροι αποτελούν σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα της ελληνικής υπαίθρου, ενώ είναι φανερό ότι η υποβάθμισή τους αποτελεί τροχοπέδη και ανασταλτικό παράγοντα οποιασδήποτε αναπτυξιακής προσπάθειας. Εάν συνυπολογιστούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της γεωργίας και κτηνοτροφίας όπως:

- Μόλυνση περιβάλλοντος (φυτοφάρμακα, υπολείμματα κτηνοτροφικών μονάδων, κ.α)
- Υφαλμύρωση των υδάτινων όγκων (φαινόμενο εκτεταμένο, κυρίως στους νομούς Αργολίδας και Κορινθίας)

— Ερημοποίηση (υπερβόσκηση, εντατικοποίηση καλλιεργειών, εγκατάλειψη κ.α)

οι προτεινόμενες δράσεις για το περιβάλλον πρέπει να αφορούν τα παρακάτω:

- Κατάρτιση των αγροτών στις αρχές Ορθής Γεωργικής Πρακτικής βάσει της νέας ΚΑΠ.
- Έρευνα για την ορθή διαχείριση και αξιοποίηση αποβλήτων (π.χ. ελαιοτριβεία).
- Προώθηση βιολογικών καλλιεργειών.
- Επιδεικτικά έργα και καινοτόμες πρακτικές διαχείρισης υδατικών πόρων.
- Πιστοποίηση ολοκληρωμένης διαχείρισης της πρωτογενούς παραγωγής κατά AGRO και μονάδων μεταποίησης κατά ISO και HACCP.
- Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία πλαίσιο για τα νερά (2000/60/ΕΚ).
- Αποκατάσταση δασών που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές και πυρκαγιές όπως επίσης και προληπτικά μέτρα προστασίας δασών.
- Έλεγχος της βόσκησης δεδομένης της καταστροφής (εξαιτίας του μη ελέγχου της) της βιοποικιλότητας και εξάντλησης της πανίδας μέρους των ορεινών περιοχών της Περιφέρειας.

3. Παρεμβάσεις στο Πολιτισμικό Περιβάλλον

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει να επιδείξει ένα πλούσιο πολιτιστικό περιβάλλον το οποίο σε συνδυασμό με το φυσικό περιβάλλον της μπορεί να εξελιχθεί σε αιχμή για αγροτουριστική και κατ' επέκταση οικονομική ανάπτυξη. Οι προσπάθειες για την ενίσχυση της εικόνας της Περιφέρειας Πελοποννήσου ως προορισμού αναψυχής, μέσω εναλλακτικών μορφών τουρισμού που θα συνδυάζουν πολιτισμό και περιβάλλον θα πρέπει να επικεντρωθούν στα παρακάτω:

- Προβολή της Πελοποννησιακής κουλτούρας και προώθηση υπηρεσιών και δραστηριοτήτων πολιτισμού και αναψυχής αγροτικών κέντρων.
- Ενίσχυση πολιτιστικών μουσείων ή δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το αγροτικό ή πολιτιστικό προϊόν της περιοχής.
- Ανάπλαση αγροτικών οικισμών όπως επίσης και δημιουργία χώρων πολιτιστικών εκδηλώσεων για ποιοτική αναβάθμιση της τοπικής κοινωνίας.

4. Παρεμβάσεις στην Τεχνική Υποδομή

Συνοπτικά, ενδεικτικές παρεμβάσεις στις υποδομές του πρωτογενή τομέα αφορούν:

- στη δημιουργία υποδομών παροχής υπηρεσιών κατάρτισης στα αγροτικά κέντρα (κεφαλοχώρια), με άλλα λόγια κοντά στους αγρότες ώστε να διευκολύνονται και να αποφεύγουν διαδρομές πολλών χιλιομέτρων για την εκπαίδευση και κατάρτιση τους,
- στη βελτίωση της αγροτικής οδοποιίας ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες μεταφοράς των αγροτικών προϊόντων και η πρόσβαση στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις.

Μεταφορές

- Συμβατότητα του σιδηροδρομικού δικτύου με το εθνικό-Επέκταση του δικτύου.
- Διάνοιξη των γραμμών του σιδηροδρομικού δικτύου και δημιουργία ανισοπέδων διαβάσεων.
- Δημιουργία κομβικών σημείων μεταφοράς που θα εξυπηρετούν όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά τις παραγωγικά δυναμικές περιοχές.
- Επέκταση-εκβάνθιση του λιμένος Καλαμάτας.
- Βελτίωση των οδικών αρτηριών της Περιφέρειας.

Επικοινωνία

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις για το «ψηφιακό άλμα» του πρωτογενή τομέα παραγωγής θα πρέπει να αντιμετωπίζουν δυναμικά τις κύριες αιτίες καθυστέρησης υιοθέτησης των υφιστάμενων τεχνολογιών στις παραγωγικές διαδικασίες, εστιάζοντας σε δύο κύριες κατευθύνσεις:

- Στη βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω της τεχνολογίας.
- Στη βελτίωση της ποιότητας της καθημερινής ζωής των πολιτών με πρακτικό τρόπο.

Εγγειοβελτιωτικά έργα

Η ποσότητα και η ποιότητα του διαθέσιμου νερού είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική και πολιτιστική εξέλιξη, καθώς και για την οικολογική ισορροπία στον χώρο.

Τα προτεινόμενα μέτρα κινούνται στο πλαίσιο διαχείρισης του υδατικού δυναμικού και όχι σε αυτό της επέκτασης των καλλιεργειών με υψηλές απαιτήσεις σε νερό.

Έτσι συνοπτικά προτείνονται:

Σε βραχυπρόθεσμη βάση:

- Συντήρηση των αρδευτικών και στραγγιστικών δικτύων,
- κατασκευή μικρών φραγμάτων εντός των ποταμών και χειμάρρων,
- αξιοποίηση επιφανειακών νερών με την κατασκευή λιμνοδεξαμενών,
- διαχείριση των ορεινών λεκανών απορροής,
- δημιουργία αναδασώσεων,
- εκπαίδευση αγροτών για τις αρχές της ορθής διαχείρισης του υδατικού αποθεματικού.

Μέτρα με μακροπρόθεσμο προσανατολισμό:

- Κατασκευή μεγάλων εγγειοβελτιωτικών έργων με συνδυασμένη πολλαπλή χρήση του νερού, κατασκευή μεγάλων εγγειοβελτιωτικών έργων εναποθήκευσης επιφανειακών νερών (π.χ. λιμνοδεξαμενές),
- διερεύνηση δυνατοτήτων μεταφοράς νερού σε περιοχές με προοπτικές αγροτικής ανάπτυξης, εγκατάσταση καλλιεργειών με σχετικά χαμηλές απαιτήσεις σε νερό,
- βελτίωση ή ανακατασκευή των αρδευτικών δικτύων,
- περιορισμός της μόλυνσης του υδροφόρου ορίζοντα,
- δημιουργία φορέα ορθολογικής διαχείρισης υδατικών πόρων,
- ορθολογική διαχείριση βοσκοτόπων και κατασκευή αντιδιαβρωτικών μέτρων.

Χωρικές παρεμβάσεις ακολουθεί ενδεικτική λίστα με προτάσεις – παρεμβάσεις στον τομέα των εγγειοβελτιωτικών έργων:

- Μεταφορά επιφανειακών υδάτων σε απειλούμενες από ερημοποίηση περιοχών (Γλυκόβρυση-Μολάοι, Αργολικό Πεδίο, Περιοχή πέραν του Αργολικού πεδίου, Τύρινθος, Λωτός, Περιοχή Ανατολικής Κορινθίας) και κατάρτιση πλήρους και θεμελιωμένης μελέτης σκοπιμότητας.

- Κατασκευή εξωχειμάρριων λιμνοδεξαμενών στα Νόμια, Ελίκα, Άγιο Δημήτριο Ζάρακος, Καρυές, Καστόρι, Κυπαρίσσι του νομού Λακωνίας.
- Κατασκευή και εκσυγχρονισμός του αρδευτικού δικτύου των νομών Αργολίδας και Κορινθίας.
- Κατασκευή λινοδεξαμενής μεγάλης χωρητικότητας στην περιοχή της «Καταβόθρας» με μεταφορά νερού από τον Ευρώτα στον Νομό Λακωνίας.
- Επίσπευση των διαδικασιών για την κατασκευή και ολοκλήρωση του φράγματος Ασωπού στο Νομό Κορινθίας.
- Εμπλουτισμός υπόγειων υδροφορέων για ποσοτική επάρκεια και ποιοτική βελτίωση των υπόγειων νερών (υποβάθμιση λόγω γεωτρήσεων) στον Νομό Αργολίδας.
- Εμπλουτισμός των υπόγειων υδροφόρων οριζόντων στις περιοχές Γλυκόβρυσης και κάμπου Μολάων (μεταφορά νερού από την χειμέρια απορροή του Ευρώτα).
- Ολοκλήρωση του Ταμιευτήρα Τάκας και δικτύων στον Νομό Αρκαδίας.
- Κατασκευή φράγματος στον ποταμό Σμήνος και στη θέση Αρχοντικό (κάλυψη αναγκών σε νερό των περιοχών Γυθείου-Μάνης) και διάνοιξη γεωτρήσεων στην περιοχή Χωσιαρίου – Καρυούπολης - Νεοχωρίου στο νομό Λακωνίας.
- Κατασκευή μικρού δυναμικού λιμνοδεξαμενών σε ορισμένες θέσεις (Παντάνασα - Λάχιο) της περιοχής Νεαπόλεως του νομού Λακωνίας.
- Κατασκευή μικρών αντιπλημμυρικών φραγμάτων στο χειμάρρο Νεαπόλεως του νομού Λακωνίας.
- Αξιοποίηση του χειμάρρου Ασωπού για εμπλουτισμό των υπόγειων υδροφόρων οριζόντων.

Δ. ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

1. Καινοτόμες δράσεις

Στα πλαίσια της αναθεωρούμενης Κοινής Αγροτικής Πολιτικής οι ανάγκες για εναλλακτικές δυναμικές λύσεις στον αγροτικό τομέα καθίστανται επιτακτικές. Αρωγός στην προσπάθεια αυτή παρουσιάζεται η καινοτομία η οποία σχετίζεται με την εισαγωγή νέας τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στην παραγωγική διαδικασία, στοιχεία που πρέπει να εναρμονίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος.

Στην παρούσα μελέτη προτείνεται μια σειρά από καινοτόμες δράσεις οι οποίες διαφοροποιούν την αγροτική παραγωγή και συμβάλουν σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας όπως:

- Εγκατάσταση ενεργειακών καλλιεργειών στους νομούς Αργολίδας, Κορινθίας και στο νομό Αρκαδίας.
- Συγκαλλιέργεια τρούφας – ελιάς. Αφορά σε εγκατάσταση νέων φυτειών και μάλιστα σε βιολογικές καλλιέργειες ελιάς καθώς η τρούφα δεν θέλει χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων.
- Δημιουργία μονάδας επεξεργασίας αποβλήτων των ελαιοτριβείων προς πιθανή παραγωγή βιοαερίου (μεθανίου).
- Εγκατάσταση μονάδων κομποστοποίησης από τα υπολείμματα της ελαιοκαλλιέργειας (ελαιόφυλλα και κλαδοκάθαρα).

Οι παραπάνω προτάσεις δεδομένης της αντίληψης ότι η ενεργή επιχειρηματική συμμετοχή των αγροτών σε τέτοιου είδους δράσεις θα εξασφαλίσει σε αυτούς σεβαστό επιπρόσθετο εισόδημα απαιτεί ενημέρωση και κατάρτιση σχετικά με τις αρχές της συμβολαιακής γεωργίας αλλά και συμβουλευτική υποστήριξη μέσα από ήδη εγκεκριμένα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (π.χ. Γεωργικοί Σύμβουλοι).